

Warszawa, 11 lipca 2022 r.

RAPORT: SPÓŁDZIELCZOŚĆ

DR INŻ. MIECZYŚLAW GRODZKI

minister ds. spółdzielczości Gospodarczego Gabinetu Cieni BCC

Rzecznik budowlany GINB, rzeczoznawca majątkowy ds. nieruchomości, lustrator spółdzielczy. Prezes zarządu Krajowej Rady Spółdzielczej, zastępca przewodniczącego RN Związku Rewizyjnego Banków Spółdzielczych im. Franciszka Stefczyka, z-ca przewodniczącego Rady Mazowieckiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Prowadzi własną firmę – Przedsiębiorstwo Budowlane GROMAR. Za swoją działalność został odznaczony Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi. Przewodniczący Komisji Spółdzielczej BCC.

☎ 514 090 080 ✉ mieczyslaw.grodzki@bcc.org.pl

REKOMENDACJE DLA RZĄDU

1. Spółdzielczość rolnicza i wiejska

- Szersze uwzględnienie spółdzielni i ich związków w projektowanym wsparciu w ramach Planu Strategicznego WPR 2023-2027 dla Polski

Wspólne działanie poprzez spółdzielnie pozwala na zmniejszenia kosztów produkcji, poprawę warunków funkcjonowania na rynku, wspólne użytkowania maszyn, wspólne inwestycje (przechowalnie, magazyny, etc.). Jest to sprawdzona forma prawna działania rolników na rynku. Rozwój spółdzielni jest szczególnie istotny w warunkach tak szybko rosnących kosztów nawozów, oleju napędowego, energii elektrycznej. Konsekwencje agresji Rosji na Ukrainę wydają się być trwałe, co w przypadku kosztów oznacza ich wysoki poziom na dłuższy czas. W krajach Zachodniej Europy od 60 do blisko 100% rolników zrzeszona jest w spółdzielniach, często w kilku spółdzielniach różnego typu. Dziś spółdzielnie te mają zazwyczaj status uznanej organizacji producentów lub zrzeszenia OP – obecnie w UE działa ok. 4000 uznanych OP oraz Zrzeszeń uznanych OP (spółdzielnie I i II stopnia zorganizowania gospodarczego), promowanych przez KE we wsparciu inwestycyjnym, sektorowym i rynkowym zaplanowanym na lata 2023-2027.

Dotychczasowe Programy Rozwoju Obszarów Wiejskich (od akcesji Polski do UE w 2004) cechowało ukierunkowanie głównie na wsparcie rolników indywidualnych. **Obecnie dane analityczne wskazują,**

że aby móc utrzymać dochodową produkcję rolną niezbędny jest rozwój form wspólnotowego działania rolników, w szczególności spółdzielni i ich związków. Potwierdzają to np. dane z branży trzody chlewnej, której produkcja w Polsce systematycznie spada. Potrzebne jest m.in.:

- dokonanie uproszczeń wymagań i biurokracji w zakresie uzyskiwania statusu uznanej organizacji producentów przez działające i nowotworzone spółdzielnie – ograniczenie wymagań i biurokracji do wymogów UE. Komisja Europejska wskazuje uznane OP i ich Zrzeszenia jako docelowe podmioty działania rolników na rynku;
- uwzględnienie przy projektowanych rozwiązaniach specyfiki rolniczych spółdzielni produkcyjnych, które ze względu na prowadzenie wspólnego gospodarstwa przez zrzeszone w tych spółdzielniach głównie rodziny rolnicze, przekraczają ustalone limity wielkości gospodarstwa rolnego uprawnionego do wsparcia z środków UE;
- wpisanie do Planu Strategicznego WPR 2023-2027 dla Polski wsparcia sektorowego dla uznanych organizacji producentów i ich zrzeszeń oraz spółdzielni (w okresie przejściowym do czasu uzyskania statusu uznanej OP) w kluczowych dla Polski sektorach produkcji rolnej i przetwórstwa rolnego;
- wpisanie do PS WPR wsparcia na zakładanie przedsiębiorstw wiejskich o charakterze wspólnotowym, w szczególności spółdzielni (w ramach Interwencji związanych z rozwojem obszarów wiejskich, w zakresie zakładania przedsiębiorstw wiejskich).

2. Spółdzielczość finansowa

Najważniejszymi problemami, które będą rzutować na przyszłe wyniki ekonomiczne banków spółdzielczych i skok-ów jest kwestia posiadanych już portfeli inwestycyjnych i ostatecznych rozwiązań ustawowych w zakresie tzw. wakacji podatkowych dla klientów kredytów hipotecznych. Pierwszy problem sprowadza się do tego, że w minionym okresie, z uwagi na słabe zainteresowanie klientów kredytami, banki lokowały duże nadwyżki płynnościowe w różnych instrumentach dłużnych, w tym w wieloletnie obligacje skarbu państwa utrzymywane do terminu ich zapadalności. Z uwagi na wzrost stopy referencyjnej z 0,01 p.p. do 6,0 p.p. w chwili obecnej, ich wycena rynkowa diametralnie spadła, co powoduje, że posiadacze tych „papierów” zmuszeni są (do czasu ich zapadalności), dokonywać stosownych odpisów w kapitale z aktualizacji wyceny. Odpis ten pomniejsza ich fundusze własne, które w ostateczności pomniejszają maksymalną kwotę koncentracji zobowiązań kredytowych wobec pojedynczego klienta. Z punktu widzenia przepisów księgowych, problem ten pozostanie nierozwiązywalny do daty zapadalności tych instrumentów. Na wyniki ekonomiczne sektora znaczny wpływ mogą mieć rozwiązania prawne w zakresie tzw. wakacji kredytowych. Aktualna propozycja rządu sprowadza się do tego, że z rozwiązania tego może skorzystać każdy kredytobiorca. Wydaje się, że rozwiązanie to ma na celu doraźne cele polityczne/wyborcze i nie jest podyktowane żadnymi racjami społecznymi i ekonomicznymi. **Należy więc wywierać na rządzących stosowny nacisk, popierają tym samym sektor bankowym, aby beneficjentami tego rozwiązania byli kredytobiorcy będący w gorszej sytuacji ekonomicznej.** Powinno się więc przyjąć rozwiązanie, gdzie np. uprawnionymi byłiby kredytobiorcy, których miesięczne koszty kredytu przekraczałyby 40 do 50 % uzyskiwanych przez kredytobiorcę dochodów ich gospodarstwa domowego.

3. Spółdzielnie energetyczne w zakresie odnawialnych źródeł energii

W związku z bardzo dużymi wzrostami cen energii elektrycznej, ciepła oraz gazu, potrzebny jest m.in. rozwój spółdzielni energetycznych w Polsce. Spółdzielnie te pozwalają na wytwarzanie energii elektrycznej, ciepła i biogazu z odnawialnych źródeł po znacznie niższych kosztach. Mimo wydania rozporządzeń wykonawczych dotyczących warunków dokonywania rozliczeń spółdzielni energetycznych i ich członków w zakresie wytwarzania i poboru w/w nośników, spółdzielnie te praktycznie nie powstają. Potrzebne są dalsze uproszczenia w zakresie tworzenia i działania tych spółdzielni, prowadzenia rozliczeń oraz upowszechnienie informacji o spółdzielniach energetycznych.

PODSUMOWANIE DOTYCHCZASOWYCH DZIAŁAŃ RZĄDU

Pozytywy:

Podjęte przez MRiRW działania dot. preferowania wspierania uznanych organizacji producentów wobec grup producentów rolnych w ramach PS WPR 2023-2027, z uwzględnieniem formy spółdzielni. Podjęcie działań w zakresie rozszerzenia zwolnienia podatkowego PIT dla osób młodych do 26 r.ż. zatrudnionych w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych w oparciu o deklarację członkowską. Rozpoczęcie prac nad uwzględnieniem specyfiki rolniczych spółdzielni produkcyjnych w dostępie do środków pomocowych.

Zagrożenia:

1. Brak porozumienia z Komisją Europejską w sprawie uruchomienia dla Polski środków finansowych na realizację szerokiej działalności pomocowej na rzecz bardzo dużej fali uchodźców z Ukrainy, a także ich dalszej realokacji do innych krajów członkowskich.
2. Bez znacznego rozwoju spółdzielczości rolniczej i wiejskiej nie jest możliwy prawidłowy rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich. Występujące w Polsce od 1989 r. ograniczenia, powodują systematyczne zmniejszanie jej potencjału gospodarczego. Brak zmniejszenia wymagań i biurokracji przy uzyskiwaniu statusu uznanej organizacji producentów przez działające i nowopowstające w Polsce spółdzielnie rolnicze spowoduje brak w Polsce uznanych OP i ich Zrzeszeń (poza istniejącymi w sektorze owoców i warzyw), co znacząco osłabi polskie rolnictwo i przetwórstwo rolne w porównaniu z krajami Zachodniej Europy. W szczególności ucierpią na tym producenci rolni.
3. Nierozwiązany problem cen energii ciepła kupowanego przez mieszkańców wielorodzinnych domów w zasobach spółdzielczych i wspólnotowych, od zewnętrznych jego wytwórców, którzy jako paliwo wykorzystują gaz ziemny kontraktowany na wolnym rynku.
4. Daleko idąca propozycja nowelizacji kodeksu karnego, rozszerzająca katalog podmiotów uprawnionych do składania wniosków do prokuratury o ściganie osób odpowiedzialnych za zarządzanie, m.in. przez członków spółdzielni, nie tylko będących pokrzywdzonymi (tak jest w

chwili obecnej), ale również w sytuacji domniemania bycia takim pokrzywdzonym. Dla przykładu – w wielotysięcznej spółdzielni mieszkaniowej, uprawnionymi będą wszyscy członkowie. Może więc zaistnieć sytuacja, że jedna z takich osób może wręcz paraliżować pracę spółdzielni, gdyż ta musi uczestniczyć w takim postępowaniu. Pomija się tu jednocześnie całą procedurę wyjaśniania spraw w postępowania wewnątrzspółdzielczym lub lustracyjnym.

Kontakt:

Mirosław Kasprzak

Rzecznik BCC

 608 529 504

 miroslaw.kasprzak@bcc.pl

Gospodarczy Gabinet Cieni Business Centre Club to think tank powołany w kwietniu 2012 r., aby wspierać działania prorozwojowe władz publicznych, monitorować prace resortów kluczowych dla przedsiębiorczości, rekomendować zmiany sprzyjające rozwojowi kraju, wzrostowi gospodarcemu i konkurencyjności polskich firm. W skład GGC BCC wchodzi wybitni gospodarzy fachowcy, z których wielu piastowało w przeszłości funkcje publiczne [lista poniżej]. Więcej informacji: <http://www.bcc.org.pl/Gospodarczy-Gabinet-Cieni.4241.0.html>